І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 206. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 28-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1961 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 206. VOL. LXVIII.

ВРОЧИСТОСТІ ІНСТАЛЯЦІЇ КИР АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА НА НОВОГО МИТРОПОЛИТА УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У ЗДА ТА КОНСЕКРАЦІЯ КИР ЯРОСЛАВА ГАБРА І КИР АВГУСТИНА ГОРНЯКА НА НОВИХ ЄПИСКОПІВ БУЛИ МОГУТНЬОЮ РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОЮ І НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ.

ПРЕЗИДЕНТ ДОРУЧАЄ ЯКНАЙБІЛЬШІ ОЩАДНОСТІ В УРЯДІ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 26-го жовтня на зборах свого кабінету, на яких були присутні і директори урядових агенцій, зарядив, щоб федеральні видатки якнайбільше зменшити. Президент сказав, що теперішня ситуація вимагає, щоб потрібні урядові праці виконувати по можливості найменшими коштами, тому треба обмежити, або і скасувати те все, що не мусить бути виконане тепер. Кеннеді зарядив, щоб число працівників в урядових агенціях обмежувати до абсолютного мінімума. Це зарядження видав Президент тільки кілька днів перед тим, як директор бюджету має звітувати про стан і вигляди для бюджету на біжучий 1961-1962 рік. Секретар скарбу Д. Діллон вже 17-го жовтня в промові в Сан Франсіско передбачав, що читання звіту про бюджет не буде „приємною" лектурою, бо дефіцит може дійти до $6.750.000.000. Бюджетовий огляд мають опублікувати в неділю 29-го жовтня, і в ньому будуть передбачені прибутки і витрати федеральної скарбниці у фінансовому році, що закінчиться 30-го червня 1962 р. Президент заявив, що ухвалені Конгресом суми не мусять бути вповні видані, бо в них є зазначена тільки висота видатків, а не обов'язок їх зужити. Президент закликав директорів федеральних агенцій, щоб старалися вести свої агенції з можливо найменшим числом федеральних урядовців, використовуючи нові технологічні винаходи. Пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив пізніше, що можлива є редукція федеральних урядовців в деяких федеральних агенціях. При кінці січня 1961-го року число цивільних урядовців виносило 2.352.837, а при кінці серпня воно збільшилося на 92.197 і становило 2.445.034. В зборах в Білому Домі брали участь всі члени Президентового кабінету і шефи 13-ох урядових агенцій. Президент вже обговорював справу федерального бюджету на фінансовий рік 1962-63, який він мусить предложити Конґресові в січні найближчого року. Президент сказав, що плянує предложити „збалянсований бюджет на 1963-ий рік", хіба, що зайшли б непередбачені події, які вимагали б більших видатків на оборону. Президент Кеннеді в січні ц. р. передбачав дефіцит у висоті $2.800,000,000; в липні виявилось було, що дефіцит винесе $5.300,000,000, а тепер виходить, що дефіцит винесе майже $7 більйонів.

Команда Фльоти плянує продукувати електричну енерґію, використовуючи морські бактерії

Ню Йорк. — Представник фльоти повідомив, що плянується продукувати новий рід батерій, які використовуватимуть як каталізатори деякі породи морських бактерій на те, щоб продукувати електричну енерґію. Такі моделі „біо-батерії" використовуються вже від року в лябораторії інкорпорації „Маґна Продактс". Президент цієї інкорпорації д-р Гілсон Г. Рорбек ствердив, що ці батерії продукують доволі електричної енерґії, щоб можна було обслуговувати електричні маяки, світляні сиґнали та інші апарати на океані. Д-р Рорбек каже, що, збільшивши ту енерґію в мільйон разів, можна буде дійти в техніці до того, що ті батерії порушуватимуть великі машини в лябораторіях, і що вони зможуть бути на послугах фльоти на океані. Цей винахід можна буде використати до продукції електрики з цукру, картопель та з інших рослин. Широкі простори океанів будуть невичерпним джерелом пального.

На Кубі зростає опозиція проти Кастра

Маямі, Флорида. — З Куби надходять вістки про те, що там зростає активна опозиція проти режиму Кастра, бо кубинське підпілля вже очуняло з того удару, якого дізнало було від інвазії з 17 квітня 1961 року. Сподіваються, що до явної боротьби проти Кастра прийде тоді, коли закінчиться „мертвий сезон" на плянтаціях тютюну. Невдоволення населення збільшує ще і те, що зростає число незатруднених, що признає і сам Кастро, який складає вину на ЗДА. Невдоволення міських робітників, недавні релігійні маніфестації, саботажі та експльозії бомб, — це признаки того, що кубинське населення не є вдоволене з режиму Фіделя Кастра. Кубинські втікачі у ЗДА твердять, що погіршення економіки і політичні депресії та швидка комунізація Куби — сприяють ростові підпілля в країні з режимом Кастра.

В АМЕРИЦІ

● **Славний 84-річний еспанський челіст** Павло Касальс прийняв запрошення президента Кеннеді і 13-го листопада гратиме в Білому Домі під час прийняття в пошану порторіканського губернатора Луїса Муньоз - Маріна. Касальс зломив своє рішення з-перед 11-ох років, коли він заявив, що не виступатиме в столицях тих країв, які визнають режим генерала Франка в Еспанії, що є батьківщиною Касальса. Челіст погодився грати для Кеннеді, бо вважає його за „провідника вільного світу".

● **Джетовий літак Американський Летунських Ліній Буїнґ 707** встановив новий світовий рекорд швидкости, перелетівши з Сан Франсіско до Ню Йорку впродовж 4-ох годин і 29-ох хвилин. В джеті летіли 72 пасажири і 8 членів залоги. Літак зробив 2,657 миль, побивши попередній австралійський рекорд 4-ох годин, 34 хвилин і 58 секунд.

● **Сателіт „Майдас IV"** негайно виявив нову велетенську ракету „Титан", яку випустили були з Кейп Канаверал на Флориді. Сателіт „Майдас" має контролювати ворожі ракети.

● **Кубинський міністер** закордонних справ заперечив вістку про вбиття прем'єра Кастра, назвавши її „поголоскою контрреволюціонерів із Фльориди". Кастро мав промовляти в п'ятницю 27-го жовтня. Поголоска про смерть Кастра виникла внаслідок того, що три офіцери стріляли до міліціонерів, а після того втекли до уруґвайської амбасади, де просили про право азилю.

● **Професор Тексаського університету** д-р Теодор Андерсон заявив, що американські діти повинні бути „двомовні", і від дитинства вчитися принаймні двох мов: англійської і ще якоїсь. Найкраще мови країни, з якої походять їхні батьки або діди, бо цю мову їм найлегше було б опанувати.

ІНСТАЛЯЦІЇ НОВОГО МИТРОПОЛИТА ДОВЕРШИВ АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ, А КОНСЕКРАЦІЮ НОВИХ ЄПИСКОПІВ ПЕРЕВІВ НОВИЙ МИТРОПОЛИТ. 28 АРХИЄПИСКОПІВ І ЄПИСКОПІВ УКРАЇНСЬКОГО І ЛАТИНСЬКОГО ОБРЯДІВ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ВРОЧИСТОСТЯХ. СЛУЖБА БОГОВІ, ЛЬОЯЛЬНІСТЬ АМЕРИЦІ ТА ВІРНІСТЬ УКРАЇНІ — У ПРОГРАМІ НОВОГО АРХИПАСТИРЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У ЗДА.

Филаделфія, Па. — Інсталяція ВПреосвященного Кир Амвросія Сенишина на архиєпископа та нового митрополита українців католиків у З'єдинених Державах Америки, довершена апостольським делеґатом архиєпископом Еґідіом Ваньоцці минулого четверга, 26-го жовтня, в катедральному храмі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Филаделфії, та довершена новим митрополитом консекрація двох нових українських католицьких єпископів Преосв. Кир Ярослава Габра, ординарія для новоствореної української католицької єпархії св. Миколая в Шикаґо та Преосв. Авґустина Євгена Горняка, єпископа - помічника для екзарха українців католиків у Великій Британії, ці торжества були великою українською релігійно - церковною і національно - патріотичною маніфестацією далекойдучого міжнародного значення. В четвер, 9-го листопада, має це відбутись інсталяція Преосв. Кир Йосифа Шмондюка на нового Стемфордського єпископа для українців католиків. Під час врочистостей у Филаделфії перше вжито в офіціяльних документах назви українців замість вживаної досі назви рутенців.

Врочистості починаються

Врочистості почалися точно о год. 10-ій перед полуднем походом священиків і переходом Владик з приміщень при Норт Френклін стріт до церкви по другому боці вулиці. Не зважаючи на звичайний, робочий день, багато народу зібралось, щоб бути свідками історичної події, хоч з уваги на обмежене приміщення тільки деяким громадянам, переважно представникам крайових установ, можна було вислати окремі запрошення. В церкві по лівому боці престола зайняв місце Апостольський Делеґат зі своїм почотом, а по правому боці митрополит номінат а біля нього митрополит для українців католиків Канади ВПреосв. Кир Максим Германюк. У перших лавках в церкві зайняли місце 17 архиєпископів і єпископів латинського обряду, між ними архиєпископ Филаделфії — Джан Крол, та 8 єпископів українського обряду. Біля бічних престолів, зодягнені ще у звичайні священичі ризи, очікували на консекрації новонайменовані єпископи Кир Ярослав Габро та Кир Авґустин Горняк. Церква заповнилася в першу чергу священиками та представниками організацій і установ. На хорах зайняв місце хор питомців українських католицьких семінарій із Стемфорду та Вашингтону.

Історичний документ

Тим часом усе приготовано до Архиєрейської Служби Божої. Перед її початком відчитано Папську Буллу про номінацію нового Архиєпископа - Митрополита, в якій в усіх випадках вживається назви українців, замість традиційно вживаної досі в подібних документах назви рутенців. Після врочистости інсталяції нового Архиєпископа-Митрополита відбулося складання заяв послуху від духовенства. И тоді почалась Архиєрейська Служба Божа.

Свячення нових Владик

Не менш хвилюючою врочистістю було свячення нових Владик, Преосв. Кир Ярослава Габра та Преосв. Кир Авґустина Горняка, довершене новоінстальованим Митрополитом. Співсвятителями були Преосв. Кир Ісидор Борецький з Торонта та Преосв Кир Йосиф Шмондюк. Після проведення єпископам - номінатам трьох Визнань Віри, їх перед престолом переодягнено в єпископські ризи з мітрою і жезлом. Новсвисвячені Владики, разом з новоінстальованим Митрополитом залишились уже біля престола та спільно, в асисті духовенства і дияконів, продовжували Архиєрейську Службу Божу.

Програмова проповідь Митрополита

Під час Служби Божої новоінстальований митрополит ВПреосв. Кир Амвросій Сенишин виголосив проповідь, на закінчення якої з'ясував три головні цілі і завдання, що просвічуватимуть йому та повинні просвічувати всім українцям - католикам в Америці. Перше — це „ясне світло католицької віри, в якому ми всі повинні стояти та в ньому прямувати до нашої вічної і дочасної мети". Владика згадав і про це, що сказано в Папській Буллі — любов'ю і прикладом змагати до з'єдинення в цій вірі всіх українців. Друга мета — це скріплення нашої відданости і любови до всіх наших церков, до нашого українського обряду та повсякчасна пам'ять про наш український нарід, що в неволі. Третя мета — це льояльність до Америки, що відкрила нам або нашим предкам свої гостинні ворота та прийняла нас за своїх, ставши нам другою батьківщиною. На закінчення Служби Божої, Апостольський Делеґат передав усім Апостольське Благословення.

Окрема увага Апостольської Столиці до українців

Церковні торжества закінчились відходом Владик, духовенства і вірних з церкви Опісля, о год. 2-ій по полудні, у великій балевій залі нового готелю Шератон відбувся врочистий бенкет-обід, з участю всіх Владик, багатьох священиків та представників організацій. Після благословення і відспівання американського національного гимну і гимну „Боже Великий", у виконанні хору питомців, та після обіду, виголошено ряд промов, головним моттом яких було: окрема увага, дбайливість, любов і опіка Апостольської Столиці та Святішого Отця до українців. Про це згадав у своєму вступному слові Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, що був тостмайстром церемонії, і про це говорив зокрема, Апостольський Делеґат, Впреосв. Еґідій Ваньоцці. Папа Іван XXIII — говорив Апостольський Делеґат — знає проблему Католицької Церкви східнього обряду з багатолітнього власного досвіду, бо понад 20 років він репрезентував Апостольську Столицю в Болгарії та інших слов'янських осередках. Тепер головною метою Апостолської Столиці та Христового Намісника є з'єднення всіх християн і черговим кроком в тому змаганні буде плянований вселенський собор. Українська Католицька Церква записала велику і славну та мученицьку історію і вона, як і ввесь український нарід мають окрему увагу, любов і опіку Святішого Отця. Сьогоднішні торжества, як і інші факти останніх років можуть послужити на це переконливим доказом. „Нехай милостивий Господь благословить Вас, Ваших Владик і Ваш Український Нарід, аби він був вільний і незалежний!" — закінчив своє слово Апостольський Делеґат, а хор питомців, наче у відгомін до цього благословення, відспівав завжди хвилюючу пісню: „Владико неба і землі".

Про окрему увагу Апостольської Столиці до Української Католицької Церкви та Українського Народу говорив латинський архиєпископ Филаделфії Впреосв. Джан Крол, що закінчив свою промову таки українським многоліттям. Опісля промовили ще Митрополит Кир Амвросій, Владики Кир Ярослав і Кир Августин і, вкінці, закінчив серію промов Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, що, промовляючи українською мовою та наче реасумуючи сказане попередніми промовцями, ствердив, що ввесь український нарід має причину радіти довершеними сьогодні врочистостями, як черговим доказом виїмкової уваги, опіки і любови Вселенської Церкви і її Архипастиря до Українського Народу та його долі. Хор питомців переплітав промови піснями „Стоїть гора", „Ой у лузі червона калина", „Видиш брате мій", „Верховино" та, на закінчення, „Цей день, его же благослови Господи".

Репрезентована вся Американська Україна

У церкві і під час бенкету була репрезентована своїми представниками — можна б сказати — вся Американська Україна. Були там голова Українського Конґресового Комітету проф. Лев Добрянський, президент Ради Наукових Товариств ім. Шевченка проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, головний предсідник Українського Народного Союзу п. Йосип Лисогір — разом з гол. касиром Романом Слободяном, гол. секретарем д-ром Ярославом Падохом та ред. А. Драганом — були, очевидно, в повному складі члени Гол. Уряду „Провидіння" та редакції „Америки", була голова СУА п-ні Олена Лотоцька та представники багатьох установ, організацій молоді та поодинокі громадяни, між ними адв. Ст. Ярема й інж. Яремський, що мали відповідну функцію під час врочистостей в церкві, п. Вол. Джус і ред. Вол. Душник з дружинами, були приявні мати і сестри Кир Ярослава Габра, для яких він мав окремі слова признання, подяки і любови. були численно заступлені його дотеперішні парафіяни з Перт Амбою, між ними відомий союзовий діяч Іван Будник та багато інших.

Після закінчення офіціяльної частини, приявні ще довго підходили з ґратуляціями та по благословення до новоінстальованого Митрополита і нововисвячених Єпископів.

В готелі та біля нього ще довго після закінчення імпрези стояли більші і менші гурти священиків і громадян, що живо обговорювали велику подію та великий церковно-релігійний і український національно - патріотичний дух, що ним вона була сповнена.

КИР АМВРОЗІЙ СЕНИШИН
Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА

● **Крайове Товариство Керівників підприємств** ствердило, що внаслідок автоматизації праці в найближчих роках число робітників не зменшиться, тільки зросте, але робітники мусять бути фахівцями з більшою освітою.

СОВЄТИ ВВЕЛИ ДО СХІДНЬОГО БЕРЛІНУ ТАНКИ Й ПІХОТУ

Берлін. — По обох сторонах кордону поділеного Берліну однаково З'єдинені Держави, як Совєтський Союз виставили танки із зверненими в сторону противника цівками гармат. В четвер 26-го пересунули до Східнього Берліну 33 танки середньої величини, типу Т-54, з 20-ої Ґвардейської дивізії, стаціонованої недалеко Берліну. Ці совєтські танки зосереджено на центральній, колись репрезентативній берлінській вулиці — алеї Унтер ден Лінден, яка від Бранденбурзької брами, що є одним із кордонних пунктів поділеного міста, веде в сторону Східнього Берліну. До цього часу, як зазначують газети, Совєти — від часу здавлення східньо-німецького бунту в 1953 році — не вводили своїх танків безпосередньо до самого Берліну, задовольняючись їх стаціонуванням довкола того міста на „суверенній" східньо-німецькій території. Совєтські танкісти є в чорних уніформах, а змоторизовані відділи піхоти, що прибули разом з танками, мають звичайні совєтські уніформи. Цей показ совєтської сили є контр-демонстрацією на подібний показ, виявлений з американського боку вже день раніше, коли-то 10 важких американських танків пересунено безпосередньо під перехідний пункт на Фрідріхштрассе, а три важкі англійські танки зайняли позицію під Бранденбурзькою брамою. Тосячі берлінців мовчки приглядаються тому невиданому в Берліні видовищу здалека, бо однаково західньо - берлінська, як східня поліція не допускають глядачів до танкових позицій. Ця історія стоїть у безпосередньому зв'язку з новим конфліктом довкола зупинювання американських авт з цивільними особами та вимагання від них особистих довідок. Американці стоять на становищі, що всі американські службовики, без уваги на одяг, мають право вільного вступу на терен Східнього Берліну за американсько - совєтськими умовами з 1944/45 р.р. і що східньо-німецький уряд, що його західні держави не визнають, не має права змінювати тих умов, ані їх будь-якими власними розпорядками доповнювати. В цій справі зголосив вже був протест американський командант в Західньому Берліні ген. Альберт Вотсон, а формальний протест американського уряду має зголосити у Москві амбасадор Лювеллин Томпсон. Західня преса висловлює здогад, що большевики не захочуть робити з цієї справи багато шуму та не будуть енергійно підтримувати східньо - німецької влади в тому пункті. Однак не виключається також такої можливости, що з тихого наказу з Москви східньо - німецькі комуністи загострюватимуть атмосферу, а то й може навіть замкнуть перехідні пункти в поділеному Берліні.

Французькі соціялісти за оборону Берліну — англійські за угоду

Рим. — Колишній французький прем'єр, лідер французьких соціялістів Гю Молле заявив на сьомому конґресі Соціялістичного Інтернаціоналу, що французькі соціялісти підтримують німецьких соціялістів в обороні Західнього Берліну проти комуністів. Він признав, що большевикам вдалося створити „економічно розвинену державу", але звернув увагу, що сталося це зависокою ціною — „загального гнету, експлуатації робітників та скасування свобід". Зате англійські соціялісти зайняли на тому конґресі становище, яке викликало прикрий для всіх дисонанс: дві найбільші фігури на тому конґресі — лідер англійської соціялістичної Партії Праці Гю Гейтскелл і посадник Західнього Берліну Віллі Брандт пересварились після того, як Гю Гейтскелл поручав визнання східньо - німецького комуністичного режиму, себто формального залеґалізування поділу Німеччини, та визнання східнього німецького кордону на лінії Одри і Нісси. У зв'язку з тим становищем Гейтскелла Віллі Брандт передчасно покинув конґрес і вернувся до Берліну.

Ген. Тейлор поручає Південному В'єтнамові мобілізацію всіх його сил

Сайґон. — Ген. Максвелл Тейлор заявив безпосередньо перед своїм відлетом з одно-тижневого перебування в Південному В'єтнамі, що він переконаний, що Південний В'єтнам може власними силами перебороти комуністичну партизанку, але для цього потрібна тотальна мобілізація: у політичній, військовій, господарській і психологічній ділянках. Ген. Тейлор дав зрозуміти, що південно - в'єтнамський уряд не зміг до цього часу переконати все населення країни про дійсну загрозу від комунізму і про конечність боронитись проти нього всіма силами. Також проголошений недавно президентом Нґо Дінг Діємом винятковий стан не зміг перемогти загальної байдужности населення та викресати в ньому бойового духа. Зате ген. Тейлор відмовився сказати, які рекомендації він дасть президентові Кеннеді щодо дальшої політики супроти Південного В'єтнаму і чи він радитиме вислати туди американський експедиційний корпус.

У СВІТІ

● **На кордоні комуністичного Китаю** і Гонґ Конґу розігрались в минулий понеділок трагічні сцени: комуністичні військові стежі гнались за великою групою втікачів — деякі газети кажуть про 1.000 чоловіків, жінок і дітей — з гончими собаками, стріляли з автоматів і перехоплювали в полон, де їх теж усіх, мабуть, вбито. Тільки 41 втікачам пощастило напоротись на англійську стежу. Їх судитимуть за нелеґальний перехід кордону й, мабуть, відразу звільнять.

● **У Варшаві** арештовано 18 осіб з міністерства здоров'я і комуністичної партії під закидом приналежности до банди пачкарів, яка, користуючись різними удогідненнями, що їх мають державні урядовці, торгували на чорному ринкові й пачкували через кордон золото, плятину і самоцвіти.

● **Японський учений** Йошіо Гіяма заявив, що „все, що віднині їмо, є небезпечне для нашого здоров'я" — з уваги на радіяційні опади від останніх совєтських атомових вибухів. Японський уряд проголосив гострі розпорядки, як практично берегтись проти тієї загрози. Заборонено пити дощеву воду й їсти сирі овочі, наказано гарячою водою змивати ярину, кормити немовлять спорошкованим молоком і т. п.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Могутній ріст

Московсько - большевицька окупація західніх українських земель наприкінці другої світової війни і переслідування Української Греко - Католицької Церкви на цих землях, зокрема в Галичині й на Закарпатті, здавалося, припинять існування тієї Церкви, що відіграла видатну ролю не тільки в релігійному, але й в національному відродженні українського населення цих областей. В перших роках після другої світової війни ніхто й не сподівався, що ця Церква, як фенікс із попелу, відродиться у вільному світі, в умовах розсіяння української еміграції по всіх континентах.

А тим часом не тільки українська спільнота, але й широкий світ є нині свідками могутнього росту Української Католицької Церкви, спадкоємниці переслідуваної і загнаної в підземелля Української Греко-Католицької Церкви на рідних землях. Цей великий духовий та організаційний розвиток Української Католицької Церкви привертає увагу світу особливо тепер, коли організаційна побудова цієї Церкви в четвер 26 жовтня 1961 року завершилась інсталяцією нового митрополита для українців католиків у ЗДА, консекрацією єпископа для новоствореної Шикаґівської дієцезії та консекрацією єпископа - помічника для екзарха українців католиків в Англії. Інсталяція ж нового єпископа Стемфорду відбудеться в четвер 9-го листопада ц. р.

Організаційний стан Української Греко-Католицької Церкви у вільному світі справді таки імпозантний. Врахсовуючи до неї також пітсбурзький екзархат у ЗДА із понад 300.000 вірних із Закарпаття, Мадярщини і Словаччини, треба ствердити, що нині вся ця Церква нараховує понад 900 священиків, які обслуговують понад 1.000 парохій в різних країнах Північної і Південної Америки, Европи й Австралії. Цю велику громаду душпастирів і місіонарів завершує українська католицька ієрархія, в склад якої входять два митрополити — один для ЗДА і один для Канади, два архиєпископи — один у Римі, другий в Крижевцях у Юґославії, шість єпископів - ординаріїв — три у ЗДА і три в Канаді, три єпископи - екзархи — по одному для Австралії, Німеччини і Франції, три єпископи - помічники — один для Бразилії, один для Великої Британії й один для пітсбурзького екзарха, апостольський візитатор — для Арґентини і два генеральні вікарії — в Голляндії та у Великій Британії. Разом українська католицька ієрархія у вільному світі нараховує 19 владик, багато більше, як їх було на західніх українських землях до другої світової війни.

Водночас із організаційним ростом іде й духовий ріст цієї Церкви у вільному світі. З кожним роком збільшується кількість вірних по окремих парохіях, виростають нові величаві церкви, побудовані наполегливістю й жертвенністю парохіян і їхніх проводів та братств, ростуть усе нові модерні парохіяльні школи, майно церков і парохій. Єдине загрозливе явище в цьому розвитку — замала у порівнянні до цілости кількість покликань до священичого стану серед української спільноти. Але й це може бути направлене у висліді зміни деяких існуючих в різних країнах приписів про обмеження у прийманні й у висвячуванні кандидатів на питомців і священиків.

Могутній ріст Української Греко - Католицької Церкви у вільному світі є водночас виявом потенціяльної сили української спільноти. Перебуваючи в діяспорі, поза межами України, багатотисячні українські маси затримують свою національну снагу, гін до поширення і росту в різних ділянках духового і матеріяльного життя, засвідчуючи цим свою життьову силу. Це з черги дає підстави вірити і в українське державне та церковне відродження, що наступить там, звідки українські люди вийшли в світ, — в Україні, яка перебуває нині під ворожою окупацією.

Хрущов, Тіто і ЗДА

Після Беоґрадського з'їзду „невтральних" лідерів, який відбувся в першому тижні минулого місяця і на якому юґославський президент Тіто разом із ганським президентом Кваме Нкрумахом були лідерами найбільш просовєтської й антиамериканської ґрупи, в американських конґресових колах і в пресі заактуалізувалася справа дальшої допомоги Юґославії. Річ у тому, що від 1949-го року, несповна через рік після того, як Празьке бюро Комінформу за наказом Москви проголосило Тіта відступником від марксо - ленінської лінії, Юґославія почала діставати допомогу від З'єдинених Держав приблизно по 200 мільйонів долярів річно. До цього часу Тіто дістав кругло 2 більйони і 400 мільйонів долярів грішми і достазами. Деякі конґресмени і сенатори та частина американської преси почали виявляти свій сумнів щодо раціональности такої допомоги країні, яка одверто підтримує Кубу і вимагає, щоб Америка зліквідувала свою базу в Ґвантанамо, але ні словом не згадує про совєтські війська в усіх завойованих Москвою країнах і спротивилась на згаданій Беоґрадській конференції внескові затаврувати Москву за відновлення атомових вибухів. Особливе заворушення в американському громадянстві викликало виявлення факту, що Юґославія дістала від Америки на умовах довготермінового кредиту 130 військових „джетів" та 70 морських літаків і що на американських базах вишколюється група юґославських летунів. Деякі американські старшини висловили переконання, що ці самі, передані Юґославії, літаки й вишколювані летуни можуть бути вжиті проти Америки, якщо прийде до нової світової війни.

За продовження Юґославії американської фінансової, господарської і технічної допомоги офіційно наведено арґумент, що, хоч після смерти Сталіна й засудження „культу особи" на 20-му большевицькому з'їзді Хрущов і Тіто замирились, Юґославія все таки залишилась незалежною від Москви і на тлі оборони тієї незалежности проти супремації Москви раз-у-раз виникають дисонанси між цими двома „соціялістичними" країнами. Тепер, на 22-му партійному з'їзді знову натавровано Юґославію за її „ревізіонізм", дармащо на першому місці стояло таврування Альбанії за „культ особи" її партійного диктатора Енвера Гокси і за її інші „ухили". Америка, почули ми з офіційних джерел, своєю допомогою не купує окремі країни, а тільки скріплює їхню державну незалежність та підносить життьовий рівень їхнього населення, і це саме діється у відношенні до Юґославії. Водночас у пресі вказано на куди кращі, вільніші й демократичніші, аніж в Совєтському Союзі, умовини життя і цілої атмосфери в Юґославії.

Аж ось минулої середи Тіто у розмові з представником керівного японського часопису заявив, що між Юґославією і Совєтським Союзом нема розбіжностей, якщо йде про остаточну ціль комунізму. Існуючі розбіжності стосуються, мовляв, тільки способів, як до тієї цілі дійти. Тіто не уточнив, як він думає дійти до спільної з Хрущовим цілі здобути ввесь світ для комунізму, і його заяви про мирний характер юґославської політики збігались з хрущовськими „миролюбними" заявами про співіснування, як найдоцільніший засіб для підкорення вільного світу. Єдине, що Тіто заявив, щоб скріпити позицію американських чинників, які радять продовжувати допомогу Юґославії, було те, що він таврував кремлівських володарів за їх бажання „включити у свій табір всіх, що на свій лад будують соціялізм".

Юґославія, за всіма познаками, і далі діставатиме від Америки, себто американських податківців, грошові позики, машини, зерно, літаки і зброю для облегшення її змагу до тієї „остаточної цілі", яка є спільною ціллю Москви і Пейпінґу — „угробити" вільний світ.

„Ю-Ю" НА ВУЛИЦЯХ ПАРИЖУ

Париж. — З хвилиною, коли адміністраційний центр Альжиру перенесено з міста Альжиру до нової оселі Чорна Скеля, центр подій пересунувся до Орану. Нервову ініціятиву виявляють европейці, підкладаючи бомби та лінчуючи мусульман після кожного атентату підпілля. Один з українців, що служить в Чужинецькому Леґіоні, а тепер відбуває відпустку в Парижі, на запит, що ж робитиме підпілля — відповів: — Незабаром почуємо „ю-ю" арабок і на 1-ше листопада буде буча.

На 1-ше листопада підпілля підготовляє у всьому Альжирі великі маніфестації. В цей бо день, сім років тому, почалося повстання альжирських самостійників. Нема сумніву, що демонстрації будуть, і Бог один знає, чим вони закінчаться. Підпілля здає собі справу з того, що грає на небезпечну карту, але вважає, що ця карта приспішить вирішення. Щоб надати більшого розголосу на випадок проливу крови, воно вже тепер підкреслює, що демонстрації не лише не будуть спрямовані проти европейського населення, але, навпаки, проходитимуть під знаком співжиття двох етнічних спільнот Альжиру.

Отже, мовляв, коли військо, поліція чи тільки крайні праві (ОАС) заатакують маніфестантів, коли проллється кров, то це буде вияв злої волі европейців, влади чи авантюрників, але не підпілля.

Та раптом, напередодні цих першолистопадових демонстрацій, провідники підпілля вирішили провести їх на території метрополітальної Франції.

Справа в тому, що два тижні тому, у зв'язку з великою кількістю атентатів підпілля проти поліцистів (від початку цього року в самому Парижі альжирські підпільники вбили коло 50 поліцистів), поліція заборонила альжирцям виходити на вулицю після 8.30 год. вечора. Заборона оправдана, але прикра. Поперше, вона вдаряє по всіх альжирцях і викликає у них загальне обурення, бо виглядає як расова дискримінація. Подруге, вона викликає бунт з огляду на побутові умовини. У Франції, зокрема в районі Парижу, панує мешканева криза. Найгірше живуть люди бідні, а між ними — альжирці. Бо ж це люди, які приїздять до Парижу із порожніми руками і заощадження зі своєї зле оплачуваної, бо некваліфікованої, праці мусять висилати додому на утримання своїх родин. Відомо, що третина населення Альжиру живе з того, що надсилають альжирські робітники з метрополії.

Велика більшість альжирців у Франції живе в малих готелевих кімнатках. Багато з них мешкають у т. зв. бідонвілях, тобто в куренях, зроблених із порожніх бідонів, чи просто дощок. Тому вільний від праці час альжирці проводять на вулицях або в кафетеріях.

Зрозуміло, що коли треба вдарити по підпіллю, то треба вдарити по кафетеріях, але замкнути їх о год. 8 вечора, — це значить викинути на вулицю людей, які не мають де подітися. Виправдання, що це — мовляв — тому, що альжирська боївка застрілила поліциста, звучить слабо, бо нагадує засаду збірної відповідальности. Нічого дивного, що цю ситуацію вирішило використати підпілля, бо всякий протест проти цього зарядження викликає симпатії серед французів, зокрема серед політичних та професійних угрупувань, які просто змушені виступити в обороні свободи людини.

І справді, чи таке зарядження щось дасть? Краще вже було впровадити наглі суди проти членів боївок, бо ж і досі у Франції за всякий злочин, навіть убивство, альжирця судить звичайний суд з довгою процедурою і доволі лагідними присудами.

Ось проти цього зарядження й підняли альжирці маніфестації, з яких перша відбулася в Парижі 17-го жовтня. З передмість, як Вантер, Аржантей і Кольомб, рушили тисячі альжирців на західні елеґантні окраїни столиці. На мості Нейї їх зупинила поліція. Загриміли постріли збоку маніфестантів, відповіла пострілами поліція. Було кілька вбитих, багато ранених.

Але альжирці живуть у різних кварталах Парижу, і вони маніфестували в різних точках міста, від площі Етуаль до Великих Бульварів. У висліді заарештовано 11.000 осіб. Частину звільнено, а частину повернено до Альжиру, що означає позбавлення їх праці й перевезення на територію, де панують інші закони. Але це означає рівночасно збільшення в Альжирі числа підпільників.

Та провід підпілля не задовольнився цим одним виявом. Чергового дня відбулися дальші, вже менші маніфестації. Маніфестувати є кому, бо в паризькій окрузі є коло 200.000 альжирців (у всій Франції їх є коло 500,000). В центрах головних міст провінції відбулися подібні, хоч менші числом, маніфестації. Заколот викликано скрізь, і вся Франція про це говорить. Отже, мета осягнена.

21-го жовтня відбулася в Парижі демонстрація, в якій брали участь тільки жінки і діти. Заарештовано тисячу жінок і 600 дітей. За кілька годин їх пустили додому, але скільки було крику! Навіть жиди склали протест проти „расової дискримінації мешканців Північної Африки".

Певно, й тут можна говорити, що підпілля не осягнуло того, чого хотіло. Проте, хто знає точно, чого воно хотіло? Ми бачили альжирців, які ховалися по темних кутках підземної залізниці, тримаючи дітей на руках, бо кому охота нести дитину на демонстрацію? Але все ж вони бодай з дому вирушили, слухаючи наказу підпілля. Ми бачили сотки жінок, які йшли з дикими вигуками „ю-ю", що має широке значення: заохочення до бою, ганьба брехунам, слава тому, хто йде на ножа на очах жінки. Всяка демонстрація в Альжирі, коли боївкарі летять на поліцію з прапорами самостійности в руках, супроводиться жіночими вигуками „ю-ю"!

Така увертюра до маніфестації 1-го листопада не ворожить нічого доброго. Вона не створює доброї атмосфери для майбутніх переговорів. Коли ж додати до цього, що на 26 жовтня вже заповіджений генеральний страйк на залізницях, хоч усі сподівалися, що робітничі синдикати не викликатимуть заколоту перед полагодженням альжирської проблеми, треба сказати, що ситуація уряду дуже важка.

О. Д-вич

„ВОЖДІ" РЕВОЛЮЦІЇ

Два або три роки тому читав я в якійсь американській газеті кореспонденцію із звітом з якогось прийняття у Кремлі. Було в ній таке місце: за столом, пліч-о-пліч сиділи два совєтські маршали і згадували один момент із громадянської війни, коли то їх частини забрали в полон якийсь білоґвардійський відділ. Білоґвардійці здалися під умовою, що вони складуть зброю, але червоні відпустять їх і їхні родини. Маршали обіцяли. Та коли лиш білоґвардійці склали зброю, то червоні маршали звеліли всіх їх перебити, а їхніх жінок та дочок передали воякам на забаву. Пригадуючи цей фраґмент із минулого, маршали аж заходилися сміхом.

Цими маршалами були Ворошилов і Будьонний.

Пригадалось мені це у зв'язку з виступом Хрущова на 22-му з'їзді КПСС. У своїй доповіді Хрущов накинувся на „антипартійну групу" в такий спосіб:

„Ленінський курс, схвалений 20-им з'їздом партії, треба було спочатку переводити в життя в умовинах запеклого спротиву антипартійних елементів, заклятих прихильників методів і порядків, що панували у період культу особи, ревізіоністів і догматиків.

„Проти ленінського напрямку партії виступила фракційна, антипартійна група, у якої склад входили Молотов, Каґанович, Маленков, Ворошилов, Булґанін, Первухін, Сабуров і Шепілов, який пристав до них.

„З самого початку Молотов, Каґанович, Маленков і Ворошилов гостро виступали проти лінії партії, спрямованої на засудження культу особи, на розвиток внутріпартійної демократії, на засуд і направлення всіх зловживань та на виявлення конкретних винуватців репресій.

„Така їхня поведінка не була випадкова. Вони ж бо несуть персональну відповідальність за масові репресії у відношенні до партійних, радянських, господарських, військових і комсомольських кадрів і за інші вчинки подібного роду, які мали місце у період культу особи".

Ясно, що для Ворошилова масові репресії і нищення кадрів не були справою трудною, тим більше, що це з ласки Сталіна забезпечувало йому владу. Та виявилось, що згадка Хрущова у його доповіді про опозицію, то тільки був вступ, дозвіл для інших говорити в тій самій справі.

**

Дня 22-го листопада 1954 року помер на удар серця в Ню Йорку Андрій Вишинський, перший заступник міністра закордонних справ і представник СССР при Об'єднаних Націях. Дехто намагався переконувати, що Вишинський дістав атаку серця внаслідок того, що перед ОН відбувались того дня демонстрації емігрантів із країн поза залізною заслоною і деякі з них навіть затримали авто Вишинського, коли він вертався із будинку ОН.

Годі було повірити, щоб Вишинський став нараз таким м'яким, що настрашився демонструючих діпістів, але ніхто нічого цікавішого не міг видумати, і так справа забулася.

Справу пригадав 22-ий з'їзд КПСС, який відбувається у Москві, зокрема атака на „антипартійну групу".

В числі атакуючих виступила також Єкатерина Фурцева, яка, вичитавши Молотову всі його гріхи, сказала таке:

„Незадовго перед червневим (1957 р. — абв.) пленумом Центрального Комітету КПСС відбулося засідання Президії ЦК, на якому були присутні члени і кандидати в члени нинішнього складу Президії. Я думаю, що всі вони можуть відтворити у своїй пам'яті атмосферу, яка була на тому засіданні.

„Розглядалася справа повної, включаючи також партійної, реґабілітації колишніх видатних командувачів нашої армії — Тухачевського, Якіра, Уборевіча, Єґорова, Корка і інших. Їхня невинність була така очевидна, що навіть Молотов, Маленков і інші висловились в користь їх реґабілітації, хоч свого часу вони приклали руку до їх трагічної смерти.

„І тоді при вирішуванні тої справи Микита Сергійович дуже спокійно, але відверто запитав їх: коли ж ви мали рацію, як голосували за засуд і він був виконаний так трагічно, чи тепер, коли їх повністю реґабілітуєте?

„Той запит кинув їх в лють і збентеження. З їх поведінки на тому засіданні стало ясно, що вони боялися того, що правда вийде наверх і про їхні грубі порушення совєтської законности довідається партія і народ. І тоді ці розкольники пішли на змову".

Фурцева сказала, що про всі вчинки членів антипартійної групи було відомо ще задовго до того засідання, і ті справи обговорювалося.

Їх обговорювалося вже у 1954 р., коли Хрущов збирав докази проти своїх противників. А збираючи ці докази, не один раз стрічався він також із вчинками А. Вишинського, який на процесі Тухачевського і товаришів був головним обвинувачем. Вишинський — був генеральним прокурором СССР і, як такий, був головним обвинувачем проти командирів совєтської армії.

Вишинський був автором теорії, згідно з якою для засуду обвинуваченого вистачить, коли він признається до вини. Цю теорію Сталін дуже охоче прийняв і звелів стосувати її в усіх монстрпроцесах, а сам Вишинський стосував її у процесі проти совєтських маршалів і генералів на чолі з Тухачевським. Тухачевського і товаришів, як відомо, обвинувачувано у державній зраді, в змові повалити совєтську владу з поміччю „одної европейської держави".

Потім стало відомо, що увесь цей процес відбувся внаслідок інтриґи, опрацьованої німецькою розвідкою. Ціллю тієї інтриґи було обезголовити совєтську армію перед плянованою Німеччиною війною.

Сталін і всі його „соратники" разом з Вишинським стали маріонетками в руках німецької розвідки. Про ці справи говорилося ще тоді, коли, на домагання Жукова, Тухачевського і інших розстріляних генералів частково реґабілітували.

Очевидно, у 1954 році, коли Вишинський довідався, що у справі засуду Тухачевського почали нишпорити в архівах НКВД, він уявив собі, що йому загрожує, і зі страху — „шляґ його трафив".

Цей фраґмент із 22-го з'їзду показує, який був режим Сталіна і яких жертв він коштував СССР. А проте, Чу Ен-лай, прем'єр червоного Китаю, демонстративно склав вінок на домовині цього кривавого ката.

абв.

Голлівуд проти комунізму

Свого часу Голлівудові, світовому центру кінопродукції, закидали, що він інфільтрований комуністичними елементами. 16-го жовтня ц. р. Голлівуд уперше публічно й імпозантно заманіфестував своє становище супроти комунізму. В знаменитому „Голлівуд Бовл", театрі під відкритим небом, розташованому в мальовничих гірських околицях, зібралося понад 15.000 людей, щоб однодушно проголосити війну червоній пошесті.

Крім промовців - політиків, письменників і журналістів, у маніфестації взяло участь понад 30 відомих артистів і артисток на чолі з актором Джаном Вайном. Артист Джордж Маррі представив присутнім голову Управи „Технікольору" та головного спонзора школи Пета Фровлі.

Світової слави кінопродуцент Джек Варнер виступив з промовою, в якій заявив, як 25 років тому почали комуністичні елементи пролазити до Голливуду і як треба в майбутньому боротися проти тієї інфільтрації червоної нечисти. Надхненну й переконливу промову виголосив теж конгресмен - республіканець Волтер Джадд. А сенатор - демократ Томас Дадд, закликаючи до єдности в боротьбі з комунізмом, зазначив, що Каліфорнія в цьому відношенні може служити прикладом уже хоч би тому, що обидва каліфорнійські сенатори, демократ Клер Югл і республіканець Томас Кучел — віддані справі боротьби з комунізмом.

Присмною несподіванкою цього вечора був виступ видавця відомого магазину — „Лайф" С. Джексона, який перед кількатисячною масою народу признався, що його журнал раніше помилявся в справі оцінки цієї школи антикомунізму та її президента д-ра Шварца і перепросив за це його перед всією публікою.

Колишній агент ФБІ Клін Скавзен, автор „бестселера" під назвою „Голий комуніст" зупинився на причинах американських поразок у Китаї, Кореї, Ляосі, на Кубі та інших місцях, обвинувачуючи в них „інтернаціональних помилках" виключно „окремі групи в державному департаменті Вашингтону".

На закінчення д-р Фред Шварц, президент Школи Антикомунізму, висловив переконання, що за кілька місяців подібні школи постануть в багатьох інших стейтах країни і на Гаваях. Протягом 6 найближчих місяців плянується створити таку школу в Ню Йорку і у Вашингтоні.

У церемонії відкриття цієї величезної, вже другої з черги антикомуністичної імпрези взяли участь понад 300 лосанджелеських скавтів, несучи почесну варту. Імпрезу передано по телевізії в шістьох інших західних стейтах через спеціяльну сітку з 34-ох станцій.

Іван Овечко

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(1)

„Судилося нам послідними бути. Бо коли другі слов'яни вершка ся дохаплюють і, єсли не вже, то небавком побратаються з повним, ясним сонцем, нам на долині в густій студеній мраці гибіти. Мали і ми наших півців і наших учителів, але найшли тучі і бурі, тамті заніміли, а народові і словесності на довго ся здрімало; однакож язик і хороша душа українська (М. Шашкевич писав тоді „руська") була серед слов'янщини, як чиста слеза дівоча в долоні серафима". (Твори, ст. 90).*

Так писав Маркіян Шашкевич у „Передслівлі" до першої книжки українською мовою, що появилася 1837-го року і започаткувала українське письменство в Галичині.

Як бачимо, М. Шашкевич знав історію своєї вужчої батьківщини — Галичини, яка переживала різні „тучі і бурі". Шашкевич високо ставив знання рідної історії, яку називав „стариною". У статті-передмові до народних пісень він писав:

„Старина є то пісень хороша, звеняча, що різним настроєм озивається з-перед-віка до нас, — і раз тихим, миленьким голосом промовляє, обнімає солодким чувством серця, а знова піднімає величною силою душу, чудує, казав бись, надприродними ділами ум послідних, — то знова залебедить тужно, плачем голубиним дідів, розплакує сини, то знова обвіває потіхою і радощі в серця нагортає, а в душах зводить святую почесть покійним праотцям". (Твори, ст. 91).

Там же Шашкевич писав: „чужина нас займає, чому ж би нашина не прилягла до серця, не промовила до душ наших сильним словом".

Тому погляньмо коротко на нашу старовину, щоб краще зрозуміти виступ М. Шашкевича, що сьогодні може видатися декому скромним ділом, але більше як 125 років тому був революційним кроком, на який відважився був двадцятикількалітній Маркіян.

Галицькі землі під польською окупацією.

В княжій добі західньоукраїнські землі належали до Київської держави князів Володимира Великого і Ярослава Мудрого. В пізніших віках виникли там самостійні князівства, які дійшли до найбільшої слави за князів Романа Галицького та короля Данила. Та напади татар підірвали силу галицько-волинських князівств, і в 1340 році опинилися вони під польською окупацією, що тривала більше як чотири століття.

Українці боролися всіми засобами проти польського насильства. В 16-му віці у Львові та інших містах закладали школи, бурси і друкарні. В половині 17-го віку гетьман Богдан Хмельницький визволив східньоукраїнські землі з-під польського гніту, але Галичина залишалась під Польщею аж до 1772-го року, коли відбувся перший розбір Польщі і західні українські землі зайняла Австрія.

Український нарід важко жив під польською окупацією. Тоді в усіх державах Европи поміщики-пани володіли всією землею, і селяни мусіли робити панщину. В деяких европейських державах кріпак мусів працювати на пана кількаде-при церкві св. Варвари. В 1784 р. її перенесли до Львова, і ло 150, але в дійсності було далеко більше, і селянин на своїм полі міг деколи працювати тільки вночі або в неділю.

Український нарід в Галичині складався тоді зі селян та священиків, і поляки глумливо називали його „нацією хлопів і попів". Дідичі мали необмежену владу і самовільно панували над українським народом, змушуючи працювати також і священиків, звільнених законом від панщини. Отець Д. Попович ЧСВВ писав про це так: „Ще 1777 року австрійський уряд уважав за потрібне видати заборону брати священиків на панщину і змушувати до двірських робіт. Сільський священик малощо різнився від селянина щодо освіти і обичаїв. Жив у нужденній хатині і бідував". (Маркіян Шашкевич, ст. 7-8).

Галицькі землі під австрійсько-польським пануванням.

Ми вже згадували, що 1772-го року Галичина перейшла під австрійське панування, але над українським народом і далі знущалися поляки — дідичі, які тримали в неволі панщизняного селянина і малоосвіченого священика.

Австрійський уряд побачив, що на зайнятих від Польщі землях на схід від Сяну живе компактною масою не-польський слов'янський нарід, який називав себе „русинами". Цей нарід не хотів бути під польською владою, бо вже знав дуже добре її панування. Австрійський уряд мав проти себе поляків, головним чином шляхту, яка мріяла про повернення забраних Австрією земель до Польщі, тому Відень вирішив хоч частинно зліквідувати ті кривди, що їх польська влада чинила українському народові.

Було це не виявом українофільства, а чистим політичним розрахунком використати протипольські настрої українського селянства. В обмежених кордонах польська держава проіснувала ще 23 роки, до 1795-го року, але і після того поляки не залишили думки про панування над українськими землями.

Цісарева Марія Тереса, побачивши, що на землях, відібраних від Польщі, панщина ще гостріша, як в інших австрійських краях, в першу чергу дещо полегшила долю селян, які за Польщі були „приписані до землі" і не могли без панського дозволу рушитися з свого села. Це був перший крок до скасування кріпосництва в Австрії.

У Львові єпископом тоді був граф Лев Шептицький, який в імені галицьких українців домагався, щоб австрійський уряд визнав, що на новоприєднаних землях живуть не тільки поляки, але й „русини".

1774-го року австрійський уряд заснував у Відні духовну семінарію, в якій навчалися майбутні греко-католицькі священики. Ця семінарія називалася „Барбареум", бо була сят днів у році. В Польщі число панщизняних днів виносивона стала генеральною семінарією для всіх греко-католиків в Австро-Угорщині.

В 1784 р. у Львові засновано університет. На світських факультетах викладали по-німецьки, а на теологічному політині. Цісар Йосиф II, який панував після Марії Тереси, дозволив, щоб на богословському та філософічному факультетах цього університету відбувалися для українців виклади і українською мовою, поки кандидати на священиків не опанують латинську мову. Ці виклади називалися „Студіюм Рутенум". Але це не принесло значної користи українській справі, бо самі професори не знали української мови і викладали дивовижною мішаниною мов народної, польської і церковно-слов'янської. Тож студенти не цікавилися тими лекціями „в руській мові", і їх припинили в 1809 році.

* Правопис тут і далі в цитатах усучаснений

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

Роберт Ваґнер проти „перетоплюючого глечика"

Ню Йорк. — В середу 25-го ц. м. відбулись тут в домівці „Оверсіз Пресс Клаб" радіо-пресова конференція і, згодом, прийняття з нагоди передвиборчої кампанії Демократичної партії. Ця конференція і прийняття були призначені спеціяльно для лідерів національних груп в Ню Йорку. Приявними були посадник Роберт Ваґнер, який вдруге кандидує від Демократичної партії, та його найближчі співробітники Абрагам Бім і Пол Скрівейн, а почесним гостем був колишній нюйоркський губернатор і сенатор Герберт Ліман. З-посеред нечисленної, на жаль, української групи приявними були гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, Вол. Клоцзник з Українського Демократичного Клюбу на Брукліні, голова стейтового Демократичного Комітету Вол. Бакал, адвокати Вол. Стек і Юрій Волинець, Данило Гузик і інші. Посадник Роберт Ваґнер, нав'язуючи до саме в той день святкових 75-х роковин відкриття Статуї Свободи, говорив про американські ідеали, здійснювані на терені великого Ню Йорку. Він висловився проти теорії про американський „перетоплюючий глечик", що всі національності зводить до спільного американського знаменника, та висловився за окремішності національних питоменностей і культур і їхні даннини для спільної американської культури. Посадник Ваґнер покликався на діяльність Комісії для Міжнаціональних Зв'язків, яка становить в міському управлінні Ню Йорку окремий департамент із завданням боротися проти всяких проявів расової чи групової дискримінації. Він висловився теж проти існуючого в Ню Йорку обов'язку для кожного мешкання, державного громадянина, складати іспит грамотности з англійської мови для отримання права голосування. Роберт Ваґнер висловив переконання, що у вільних виборах, які є одним з найважливіших виявів демократичних вольностей, треба заявитись за міське правління, яке стояло б за ліберальні й людяні принципи, при чому закинув Республіканській партії і її кандидатові на посадника Ню Йорку — філософію консерватизму.

В листі до 22-го з'їзду Молотов засудив Хрущова за контреволюцію і ревізіонізм

Москва. — Як виходить із виступу члена президії ЦК КПСС „старого большевика" Отто Куусінена під час нарад 22-го з'їзду совєтської компартії в дні 26 жовтня, провідний член антипартійної групи і тепер представник СССР до міжнародної комісії для справ атомової енергії у Відні Вячеслав Молотов переслав окремого листа до з'їзду з гострою критикою пропонованої Хрущовим нової програми КПСС. В цьому листі Молотов визначив цю програму, як „контрреволюційну, пацифістичну і ревізіоністичну". Сповіщаючи про це учасників з'їзду, Куусінен натаврував лист Молотова, як спробу продовжування антипартійних інтриг і то з допомогою чужих чинників. В політичних колах трактують цей виступ Куусінена, як доказ деякої пов'язаности Молотова із спротивом комуністичного Китаю й Албанії проти продовжуваного тепер Хрущовим курсу десталінізації та мирної коекзистенції з капіталістичним світом. Засуджуючи Молотова за цю „нову інтриґу", Куусінен висловив вимогу виключення Молотова з комуністичної партії.

● В конґолійській провінції Катанзі переведено виміну полоненими — військ Катанґи і Об'єднаних Націй. Катанґці звільнили 190 ірляндців, а військо ОН 220 катанґців. Водночас військо ОН звільнило і передало назад катанґському урядові будинок пошти, а летовище буде під спільною адміністрацією. Умову про перемир'я між військом ОН і Катанґою ратифіковано в централі Об'єднаних Націй, всупереч гострій опозиції Совєтів.

Кеннеді обмірковує справу будови сховищ вздовж автострад

Вашинґтон. Сенатор - республіканець Трустон Б. Мортон із Кентаки вислав був листа до президента Кеннеді в справі побудови протирадіяційних сховищ в швидкому часі і дешевим коштом. Білий Дім відповів на цей проєкт окремим листом із підписом Президентового асистента Лорена Ф. О'Браєра. В цьому листі-відповіді пишеться про те, що президент Кеннеді обмірковує плян побудувати ряд публічних сховищ вздовж автострад у зв'язку із здійснюванням пляну будови шляхів, що мали б об'єднувати всі стейти ЗДА. Цей Президентів плян має бути в новому урядовому проєкті про будову сховищ, який Президент внесе до Конґресу в найближчому році.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Марта Книш репрезентуватиме красу України на Міжнародній Жіночій Виставі

Ню Йорк. (мд) — Марта Книш народжена у Львові українка, що від 1950 року живе з батьками і братом в Ню Йорку, репрезентувала красу української дівчини серед 19 красунь різних національностей на прийнятті для преси, яке відбулося заходом пань з Жіночої Міжнародної Виставки в будинку Ракефеллер Сентер в четвер 26-го жовтня ц. р. Представники американської преси і різних національних груп, як теж представники поодиноких національних комітетів мали змогу приглядатися дефіляді 19 молодих красунь в гарній залі на 64 поверсі згаданого будинку. Після дефіляди представник комітету Виставки мав коротке інтерв'ю з кожною з красунь окремо і приявні мали можливість довідатися докладніше про науку, працю і пляни кожної з тих молодих дівчат, що на Міжнародній Жіночій Виставці будуть „короновані" і будуть представляти красу країни, з кої походять вони самі, чи їхні предки.

Марта Книш є студенткою бактеріології другого року в Гантер Коледжі. Після закінчення студій має намір працювати у відділі здоров'я, як дослідниця в боротьбі з бактеріями, що можуть загрожувати здоров'ю чи життю людей. Вона є ст. пластункою, кандидаткою до пл. куреня „Ті, що греблі рвуть". Грає на фортепіяні, любить грати теніс. Батьки її це Володимир і Апольонія Книш, учителька школи св. Юра. В часі вакацій Марта працює на „Союзівці", в склепі з подарунками і пам'ятками. „Коронація" Марти Книш відбудеться в часі української програми на Міжнародній Жіночій Виставці, в суботу 11 листопада о год. 7-ій вечером. Відкриття Виставки відбудеться в понеділок 6 листопада в будинку Арморі при 34 вулиці і Парк Евню.

Айзенгавер, Труман і Гувер підтримують Інститут ім. Р. А. Тефта

Ню Йорк. — Три колишні президенти ЗДА Двайт Д. Айзенгавер, Гаррі С. Труман і Герберт Гувер схвалюють організацію Інституту ім. Роберта А. Тефта, який мав би займатися справами уряду, і який вирішила покликати до життя Меморіяльна Фундація Р. А. Тефта. На перших річних зборах в готелі Валдорф Асторія опікуни цього інституту обговорювали широкий плян праці інституту, який мав би в своїй програмі опрацювання програм про громадянське виховання в початкових і середніх школах та і коледжах, а також для дорослих груп. Колишній президент Айзенгавер заявив, що Інститут причиниться до кращого зрозуміння програми вільного громадянина, і тим самим зробить велику прислугу цій країні і вільному світові. Труман і Гувер надіслали свої звернення на письмі, а Айзенгавер є почесним головою цієї Фундації і був приявний особисто на зборах.

Українська хроніка

● **Нюйоркський Відділ ОбВУА** відбуде в дні 28-го жотня ц. р. в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу, в год. 7.30 вечора місячні сходини членів з доповіддю полк. д-ра І. Цапка на тему „Українізація кавказького фронту".

● **Доповідь проф. Б. Мартоса** на тему „Вплив ідей Тараса Шевченка на соціяльно-економічні заходи Української Центральної Ради" відбудеться в рамцях наукового засідання Економічної Комісії НТШ в суботу дня 28 жовтня ц. р. о год. 6-а веч., в залі НТШ при 302-304 Захід 13-а вул. у Ню Йорку.